

Kázání o hříchu

Rožnov, Střítež: 18.3.2018

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Gn 3, 1 – 10

Text: Gn 3, 21 *Hospodin Bůh udělal Adamovi a jeho ženě kožené suknice a příděl je.*

Začnu dnes zcela výjimečně anekdotou: „Jaké dnes bylo kázání?“ ptá se manželka svého muže, který se vrátil v neděli z kostela. „Farář kázal o hříchu“ povídá muž. „No a co říkal?“ „Byl proti“.

I dnešní kázání bude o hříchu. Je postní období, čas zpytování svědomí, čas pokání, téma se tedy přímo nabízí. A který text je příhodnější než biblické vyprávění o tzv. prvotním hříchu. To slovo „prvotní“ však nemá časový význam. Spíše to znamená „učebnicový příklad“. Není to ovšem z učebnice dějepisu. Je to modelová situace, na které se demonstruje naše vlastní hříšnost. Pojďme se na ten model podívat podrobněji.

Ten příběh je sice všeobecně známý, ale bohužel spíše ve zlidovělé a z vulgarizované podobě. Nejprve tedy zbořme zažitý omyl. Někoho může překvapit už jen fakt, že na stromu poznání dobrého a zlého opravdu nerostla jablka. Bible mluví pouze obecně o ovoci. Rabíni např. za ono zakázané ovoce pokládali fíky. Ještě překvapivější je zjištění, že se tu nepíše ani o Adamovi a Evě, nýbrž pouze o muži a ženě. A oba jsou Adam, jak čteme v Bibli: „Jako muže a ženu (dosl. samce a samici) je stvořil, požehnal jim a v den, kdy je stvořil, dal jim jméno Adam.“ Muž i žena jsou tedy Adam, což přeloženo znamená člověk. V hebrejštině je to navíc slovo pomnožné, doslova tedy Adam znamená „lidé“, „lidstvo“. A teprve poté, co čteme v bibli o hříchu, čteme i o tom, že muž svou ženu pojmenoval Eva. Učinil tak s ženou totéž, co předtím se zvířaty, které si chtěl opanovat. Dodnes jsou z toho ony genderové zmatky a tahanice na obě strany.

Vratme se ale k tématu, a tím je hřích. Kde se vzal v dobrém Božím stvoření hřích – tedy zlo? Inu, kde se vzal, tu se vzal, v ráji se objevil had. A Bible neříká odkud. Co je však pozoruhodné, pro Pána Boha není ten had žádným překvapením. Bůh toho hada dobře zná. Jakkoliv se zjeví na scéně pro nás nečekaně, v hebrejštině je uveden se členem, tedy jako někdo známý. Jako ten Had. Bible mu prostě říká: Ty hade! Je to pochopitelně přirovnání. Had se kroutí, vykručuje, plazí se před námi, dovede se skrývat a hlavně dovede jediným kousnutím smrtelně uštknout. Moderní člověk má trochu problém s biblickou personifikací zla do osoby ďábla. Ale já myslím, že zlo není jen jakýsi nedostatek dobra, ale mocnost, která si dovede člověka získat a opanovat jej tak, že člověk si neumí sám pomoci. Proto bible nemluví filozoficky o nějakém abstraktním zlu, nýbrž o tom Zlém, který jednou má podobu hada, jindy podobu lva řvoucího, který obchází a hledá, koho by sežral. To, jak aktivně zlo ve světě působí je dokladem, že skutečně nejde jen o nedostatek dobra, tedy jakési prázdno, a de facto o nic.

Zlo na světě je zcela reálné. A toto zlo se uchází o lidskou přízeň. Chce, aby mu bylo nasloucháno. Bible schválně zdůrazňuje, že had je polní zvěř, tedy něco, nad čím má člověk vládnout, co má krotit a ne něco, co by jej mělo opanovávat. Jenže když tato polní zvěř, tato havěť člověka nějakým způsobem osloví, člověku ani nepřijde divné, že najednou mluví s hadem. Dost často se tak děje přes emoce spíše než přes racion. Možná proto je člověk hadem osloven nejdříve jako žena a až poté jako muž. Holt, dáma má přednost. A teď se podívejme na ten podivný rozhovor podrobněji.

„Jakže, Bůh vám zakázal jíst ze všech stromů v zahradě?“ Jediná věta, a kolik falše v ní je. Už první slovo: „Jakže? Opravdu? Slyšel jsem dobře? Je to pravda, co se o Bohu říká? Že vám všechno zakazuje? Že vám nic nedovolí? Tolik stromů a dobrého ovoce a to všechno má přijít nazmar? Vždyť to jsou samé dobré věci: zábava, bohatství, sex, dobré jídlo, pití... ze švestek třeba! To není od Boha pěkné, že zrovna vám, kteří mu tak věříte, to všechno zakazuje! Dopřeje vám ten Bůh vůbec něco?“

„Bud' zticha, ty hade“ říká člověk. „Nemáš pravdu. Bůh nemá vůbec nic proti tomu všemu, co jsi jmenoval. Smíme jíst ze všech stromů v zahradě. Smíme se toho všeho dosyta najíst, napít, užívat si i zábavy a... atd. Je jen jeden strom, jehož plody jíst nesmíme. Ten, který má v zahradě centrální postavení a kolem něhož se to všechno točí. Totiž, abychom si sami rozhodovali o tom, co je dobré a co zlé.“

Dobře žena hadovi odpověděla. Ale had si přesto mne ruce (kdyby nějaké měl): „Víš, človče, já jsem jen had, všelijak se kroutím, není divu, že občas něco překroutím. Jsem rád, ženo, žeš' mě poučila. Zas bu-

du o něco chytřejší. S tím popisem Boha, ano, to uznávám, to jsem trochu přehnal. Děkuji, žes mě zkrotila. Dělaš dobře, že mě držíš zkrátka. Ano, máš to všechno pod kontrolou... Nenecháš si nic nalhat... Nic se ti tedy nemůže stát! Při vaší obezřetnosti nemůžete přece propadnout smrti, i kdybyste, já nevím... pojedli z toho stromu... Se vám jen otevřou oči. Budete znát dobré i zlé... budete jako Bůh...“

A v tu ránu jsou všichni u stromu. „Žena viděla, že je to strom s plody dobrými k jídlu.“ No, uvažte, to přece nemohla vidět, jak to ovoce chutná. Ve skutečnosti viděla jen to, co si vidět přála. A protože ovoce bylo zakázané, tak si představila, že jinak než dobře chutnat nemůže! Navíc, to ovoce bylo lákavé pro oči. To je princip reklamy (což jsou „opakované klamy“): Prodává obal, nikoliv obsah. Navíc strom sliboval vševědoucnost. No, opět: tu vševědoucnost nesliboval strom, ale had. Vzala tedy z jeho plodů a jedla, dala také svému muži, který byl (celou dobu) s ní, a on (pustil rozum z hrsti) též jedl.

A přátelé, ony se jim ty oči opravdu otevřely! Jenom se z nich nestali vševědoucí bohové, jak sliboval had. To je jen odvěké ďábelské pokušení, hrát si na boha a sami si určovat dobro a zlo podle sebe. Nyní se člověk ukázal v celé své nahotě, a sice jako ten, kdo nedůvěřuje Bohu, kdo si chce sám sobě vládnout a na nic a na nikoho se neohlížet. Od té doby se lidstvo stydí samo za sebe, čeho všeho je schopno. Co všechno dokáže člověk člověku provést, když sám určuje dobro a zlo, když sám třídí lidi na dobré a zlé, když jedny zbožňuje a druhé posílá do plynu nebo po nich hází bomby. To je člověk ve své nahotě. Oběma se otevřely oči: poznali, že jsou nazí. Co teď?

Jen tak na okraj. Tím stromem poznání dobrého a zlého mohl být upřímně řečeno naprosto kterýkoliv ze stromů v zahradě. O to ovoce vůbec nešlo. Hřích nebyl skrytý v tom ovoci. Hříchem byla jen ta neposlušnost, přestoupení Božího slova, touha udělat něco Bohu za zády. Hříchu se člověk dopustí tehdy, když Bohu nevěří.

Výsledkem je porušený vztah s Bohem. Co teď? Zamaskovat svůj stud a nahotu nějakým fíkovým listem? Tím, že něco před druhým skryjeme, narušený vztah nenapravíme. Řešením je přiznání viny. Pokání.

A také odpuštění. Co je to odpuštění? To není mávnutí rukou se slovy: „Vždyť se tak moc nestalo!“ Ty miliony umučených v koncentračních táborech, to že nic není? Nad tím nelze mávnout rukou. Někdo za to musí zaplatit! Příkrýt to fíkovými listy přece nestačí. Adam s Evou dostávají od Boha místo listů kožené suknice. Co ta kožešina znamená? Nějaké zvíře to stálo život. Už si nelze říci, nic se nestalo. Ještě silněji to vyjadřuje příběh o Noemovi a jeho arše. Po potopě si měl člověk uvědomit, že ne jednotlivé hříchy potřebují smíření, ale celý náš každodenní život je jedna velká milost a to, že vůbec můžeme žít, je jen za cenu něčí oběti. Proto se v bibli píše, že po potopě se lidstvo začalo živit nejen rostlinnou, ale i živočišnou stravou. Jsme schopni žít jen na úkor jiných životů, které za nás svůj život pokládají.

Ovšem maso zvířat udržuje pouze náš biologický život. Duchovním životem jsme živi z jiné oběti. Z oběti Ježíše Krista, Božího Syna. „On se za nás obětoval, aby nás vykoupil ze všeho hříchu“ čteme v Novém zákoně. Oběť, kterou Bůh přinesl v Ježíši Kristu je demonstrací Boží lásky všemu světu: Podívej se, človče, na důsledky svého hříchu. Vypadají tak, jako umučené Kristovo tělo na kříži. Ale ty už se nemusíš bát a před Bohem skrývat. Bůh ti odpustil. Za tvé viny dal v oběť život Ježíše Krista.

Modlitba: *Pane Ježíši Kriste, blíží se svátek tvého ukřižování a vzkříšení. Dej, ať alespoň trochu nahlédneme, že tvoje smrt má něco společného s námi, že se stala za nás a že nás vykupuje z hříchu a smrti. Amen.*

Přímlovná modlitba: *Pane, děkujeme za trpělivost, kterou s námi máš. Za to, že nad námi nelámeš hůl, i když toho tolik pokazíme. Dej ať i my dovedeme mít trpělivost, nechtít hned všechno, co se nám nabíží - i když je to lákavé na pohled. Dej, ať máme trpělivost i sami se sebou a se svými chybami. Prosíme o trpělivost s druhými, když se nám zdá, že nejsou takoví, jací by být měli. Pane, prosíme o dar otevřenosti, ať před sebou stále něco neskrýváme. Ať se neuzavíráme za nějaké bradby, kam nikdo nemůže - ani ty. Ale ať se umíme sdílet, ať umíme přiznávat své prohry a přijímat odpuštění. Amen.*